

Diversi Tractatvs

Coloniae Agrippinae, 1629

Dispytatio III. An potestas expellendi dæmones, ne hominibus molestias
inferant, possit esse naturalis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61359)

ac fidelibus eam potestatem, quam Deus concesserat in omni legis statu, & multis prerogatiis perfectiorem, ut iam diximus. Ex his patet ad quartum.

10 In quinto argumento, & eius confirmatione desideratur explicatio testimonii citati *Marci ultimo*, cuius exactam explicationem trademus inferius, disputantes de fidei necessitate ad dæmonum eiectionem: & propterea ab ea supersedentes, modo respondemus ad argumentum. Potestas miracula faciendi in principio nascentis Ecclesiæ fere omnibus fidelibus dabatur: quia fere omnes intendebant propagationi doctrinæ Christi, quæ magnopere per signorum patratiōem crescebat, & confirmabatur: at nunc propagata fide per totum orbem, & confirmata, non est necessarium hanc potestatem omnibus fidelibus conferri, sat est aliquibus, & raro dari.

DISPUTATIO III.

An potestas expellendi demones, ne hominibus molestias inferant, possit esse naturalis.

1. ET videtur esse naturalem, id est à natura vrente prædicta potestate exortam: quia legimus multos, & impiissimos Magos hanc obci-

nuisse facultatem, & de facto dæmonia eiecisse ab hominum corporibus: inter quos non infimum locum occupavit Apollonius Ty-
 anæus, qui inter alia miranda opera, quæ faciebat, dæmones expellebat ab hominum corporibus: & hac arte tot sibi continuit discipulos, ut Eusebius octo libros aduersus Philostratum Apollonii præconem compositus fuerit scribere. Hac etiam potestate usus fuisse quosdam Magos legimus apud Africanum, qui post ductos aliquos circulos, & characteres in fronte dæmoniæ, interrogatumque dæmonem ab hominibus eiciebant. Et Iustinus in oratione ad Gentiles, alios simili arte videntes retulit. De similibus videtur loquutus fuisse Vlpianus lib. 1 ff. de vari. & extraordin. cognit. cum negat his, qui incantant, qui imprecant, & qui exorcizant de eorum mercede ius esse dicendum: loquitur Vlpianus de Magis, qui non erant Christiani etenim Christiani gratis absque aliqua conditione stipendii huiusmodi officium consueverunt exercere) sed Gentiles impostores, & circulatores, qui vrbes circuabant, & superstitionibus utebantur, & eo exercitio instar medicorum curantium corpora, quæstum faciebant, & pecunias colligebant, ut ait Baronius, lib. 1. *Annalium* circa annum Domini 56. Demum hac eadem potestate vsi sunt illi, quorum meminit D. Gregorius lib. prim. *D. Gregor. Dialog. ca. 10.* qui feminam nobilem

*Apollo-
nius Ty-
anæus.*

Eusebius.

Africanus

*Iustinus
Martyr.*

Vlpianus

Baronius

D. Gregor.

B 2 Ma.

Magis luis incantationibus à dæ-
mone liberarunt; sed interim inte-
græ legioni dæmonum ostium ad eā-
dem ingrediendum aperuerunt: Mi-
ro enim Dei omnipotentis iudicio (inquit
Gregorius) dum arte peruersa vnus ab ea
repellitur, in eam legio subito intrauit, capit-
que ex hoc illa tot motibus agitari tot voci-
bus, clamoribus perstrepare, quot spiritibus
tenebatur; sed hæc potestas, qua Magi
vtuntur, nequit esse supernaturalis:
quia Magicis incantationibus donū
supernaturale non acceritur: ergo à
natura potest hæc potestas proficisci,
& haberi.

2.
Fulginas.
Forlinius.
Garbus.
Quidam medici, inter quos Ful-
ginas, Forlinius, Garbus, & alii po-
testatem faciendi miracula, & con-
sequenter abigendi dæmones, attri-
buunt cuidam corporis tempera-
mento: fingunt enim temperaturam
quandam æqualitatis ex humorum
& qualitatum actiuarum ad pondus
æqua mixtione resultare, qua qui sit
præditus (asserūt isti) posse miracula
quæuis facere, nedum dæmones abi-
gere; & adiciunt blasphemiam, hu-
ius temperamenti vi Christum Do-
minum tot miraculis coruscasse.

3.
Affert. 1.
Pro decisione sit 1. *Affertio.* Potestas
arcēdi, aut quoquo modo pro pulsā-
di dæmonia, ne hominibus noceant,
non est, neque potest esse naturalis
hominibus, sed absolute dicenda
est supernaturalis. Prima pars huius
assertionis probatur: nā homo mor-
talis est, & corporeus: ergo nullum
imperium potestatemve habet co-
gendi dæmones, qui in corporei sunt,

& immortales, vt appareant, fugiant,
aut aliquid faciant, aut facere desi-
nant: nulla namque corporea res
vim, & potestatem habet superio-
rem, aut æqualem, supra res spiritua-
les: vt docet D. Tho. in 4. dist. 7. art. vi-
timo, & in cap. 41. Iob. lectione 3. Neque
euaditur argumentum, si dicas homi-
nem esse spiritualem, & immorra-
lem secundum animam: nam etiam
ipsæ animæ hominum separatae sunt
impares natura, & viribus dæmoni-
bus, vt docent Theologi, ac Philo-
sophi: ergo non habent potestatem
dæmones coercendi, aut ipsis impe-
randi naturaliter. Hæc eadem asser-
tio aperte declaratur à sanctissimo Iob. 41.
Iob. capit. 41. Vbi postquam eleganti
carmine, ac metaphora cuiusdam
sæui ac fortissimi animalis naturam
dæmonis expressisset, in fine capituli
concludit non esse potestatem quæ
ei in terra cōparetur: etenim omnes
terricolas robore ac potētia superat.

Secunda pars assert. probatur: quia hæc
potestas eiectionis dæmonum conu-
meratur gratiæ miraculosum, vt in-
precedenti disputatione docuimus,
& affirmat D. Tho. de potentia q. 6. art. 9. *D. Tho.*
9. *argum. 15.* Item est Dei donum, vt
dicitur 1 ad Corinth. 12. ergo superna-
turalis est. Confirmatur: quia exce-
dit facultatem, & vires naturæ ho-
minum, quæ non se extendunt ad
imperandum dæmonibus, qui supe-
rioris naturæ sunt: ergo supernatura-
liter ipsis confertur, non propter sua
naturalia. Ex his manent confutati
Fulginas, & alii medici deliri supra
relati. *H. Nul.*

D. Tho.

Iob. 41.

D. Tho.

1. Cor. 12.

Affert. 2. II. Nullam agnosco in Magis potestatem naturalem, aut supernaturalem eiiciendi dæmones, aut aliquo modo exterminandi, ne hominibus noceant. Et quidem si sit sermo de potestate naturali, res comperta est. Etenim nullius hominis potentia, aut vires naturales æquare, ne dum superare possunt infimi dæmonis facultatem aut vires, vt nuper dicebamus: ergo propria naturali virtute nulli Magi poterunt dæmones compellere, vt ab hominibus exeant, aut ne eis molesti sint. Non autem eis inesse aliquam supernaturalem potestatem ad hæc circa dæmones efficiendum, probatur: quia illa potestas vel esset habitus, aut potentia collata à Deo, aut motio diuina ad id faciendum. Duo priora non illis communicat Deus (& fortasse communicare non potest etiam suis seruis & Sanctis, vt supra ex D. Tho. doctrina tradidimus) ergo neque Magis communicauit.

Quod vero Magi moueri possint à Deo ad miracula patranda, & dæmones eiiciendos non dubito, sicut & aliquando infideles mouit ad id perficiendum propter fidem confirmandam. Quod vero Deus moueat Magos vt suis incantationibus (quæ sunt dæmonum inuocationes expresse aut tacite) incredibile est, neque esse potest.

Dices. Hæc potestas confertur Magis à dæmonibus: esto ita sit potestas diabolica erit, non supernaturalis à Deo, quinimo crediderim dæmones

non posse eam potestatem conferre, neque Magis, neque suis Magicis incantationibus, vt ultra suas vires naturales aliquid operentur. Urget quispiam. De facto Magi profligant dæmonia ab hominibus: ergo habent potestatem aliquam id efficiendi.

III. Sit pro solutione. Quando Magi exterminant dæmones ab hominibus, aut eos quomodo impediunt ne ipsis noceant. Magi nullam efficientiam habent circa tale exterminium, sed dæmones ipsi sunt, qui immediate id operantur. *Hæc assertio sequitur ex præcedentibus, nam si Magis nulla inest potestas naturalis, aut supernaturalis abigendi dæmonia, ne hominibus noceant, & defacto eiiciunt, vt probatum est in argumento posito in quæstionis fronte: ergo ipsi dæmones sunt, qui per se ipsos sine vlllo medio talem eiectiõnem, aut exterminium operantur.*

Pro cuius declaratione aduertendū est. Dupliciter imaginari possumus dæmones alios dæmones eiicere ab hominibus vel à locis aliis abigere. *Vno modo per violentiam, quia scilicet dæmon abigens alium pertinet ad altiorem ordinem, & perfectioris naturæ est, ac proinde maius robur & vires habet, quibus mediantibus potest cogere alium dæmonem inferioris ordinis, vt cedat loco, & recedat ab obsesso, velit nolit: imò & torquere poterit ad eum modum, que homines robustiorum virium possunt alios loco pellere, & in eos præ-*

Origen.
Athanas.

ualere. Sic affirmant Origenes *homi-
mil. 23. in Numeros*, & D. Athanasius
*li. de corporali Aduentu Christi. Se-
cundo modo potest vnus dæmon alte-
rum eiicere à loco*, aut ab homini-
bus per collusionem, siue dæmon
eiiciendus sit ordinis inferioris, siue
non: videlicet, quia sibi inuicem ob-
sequuntur propter aliquos malos
fines, & quodammodo pascuntur,
vt vnus exeat ad alterius voluntatē.

6 *Secundo aduertendum, eorundem mo-
dis Magos posse mediantibus incan-
tationibus dæmones ab homini-
bus molestandis abigere, quod ipsi
dæmones. Vno modo*, quia Ma-
gus fædus pepigit cum dæmone su-
perioris ordinis, & magnarum vi-
rium, cui se Magus deuouit; ac pro-
inde ab eo inuocatus poterit per
violentiam dæmonem expellere
magis imbecillum. Isto modo ca-
lumniabantur Scribæ, & Pharisei
Christum Dominum eiicere dæ-
monia, dicentes *Marc. 3. Matth. 12.
& Lucæ 11. In Beelzebub principe dæmo-
niorum eiicit demonia*. Videntes e-
nim CHRISTVM Dominum cum
magna potestate, ac imperio iube-
re dæmones exire ab obsessis, redu-
cebant efficaciam expulsionis, non
ad quemcunque dæmonem, sed ad
principem dæmoniorum: vt signifi-
carent eum Magum famosum, &
habentem sibi deuotum non debi-
lem dæmonem, sed principem dæ-
moniorum, qui posset præualere ad-
uersus ceteros, & eis potestatiue im-
perare vt exirent. *Secundo modo*. Licet

Marc. 3.
Matth. 12
Lucæ 11.

Magus pepigerit cum dæmone non
vsque à deo forti: tamen Magus im-
plorato auxilio sui dæmonis, eiicere
poterat non per violentiam, sed quia
dæmones, tam ille, cui se Magus de-
uouerat, quàm expellendus, per
collusionē sibi inuicem obsequuntur.
Poterimus etiam superaddere tertium
modum, non quia dæmon dæmo-
nē pellat: sed quia ad Magi incanta-
tiones dæmon obūdens pōte exit,
vt mortē gerat Mago, aut incātatori.

7 *Denique notandum est, duntaxat se-
cundum apparentiam has dæmo-
num expulsionēs Magis attribui.*
Etenim neque illis, neque suis in-
cantationibus aliqua vis, seu efica-
cia inesse potest; sed soli dæmones
per se ipsos abigere alios possunt. In-
cantationes verò, inuocationes sunt
dæmonum tacitæ, aut expressæ, ad
quarum præsentiam dæmones ex
pacto cum Magis inito, hæc & mul-
to mirabiliora, quæ excedunt vires
hominum perficere possunt. Ex his
patet quid sit dicendū ad argumen-
tum initio dubitationis positum.

8 *Sed contra doctrinam præfatam,
quatenus concessimus, aliquando
Magos, aut dæmones alios dæmo-
nes a corporibus exegisse, offert se
difficile argumentum ex dictis Christi
Domini *Mat. 12. & Luc. 11.* Vbi aduer-
sus calumnias Iudæorū, qui eum in
Beelzebub principe dæmoniorū ei-
cere demonia dicebāt, argumētatur;
& sic refellit eos. *Omne regnū diuisum cō-
tra se desolabitur, & omnis ciuitas vel domus
diuisa cōtra se nō stabit. Et si Sathanas Sa-
thana**

Matth. 12
Luc. 11.

thanam eiecit, aduersus se diuisus est, quomodo ergo stabit Regnum eius. Quibus verbis syllogismus perfectus & conuincens statuitur, in hunc procedens modum. Regnum diuisum discordia, & mutua contentione non stabit diu: sed Sathanas diuisus est aduersus se ipsum: id est, Regnum Sathanæ, & dæmoniorum in se diuisum est. Igitur Regnum eius stare, & perdurare non potest. Maior propositio, vt experientia, & euentibus nota relinquatur, ita vt in Prouerbum abierit: *Concordia res parua crescunt: discordia maxima dilabuntur.* Minorem vero propositionem probat ex ipsorum Phariseorum dictis: quia inquit: vos dicitis me in Beelzebub eijcere dæmonia; consequitur Regnum eius in se esse diuisum, & sic non potest diu permanere. Huic syllogismo supplenda est alia argumentatio, quam Dialectici appellant ex opposito consequentis ad oppositum antecedentis, sic: at cum norum sit Regnum Sathanæ diu permansisse, & permanere: necessario sequitur non esse diuisum: & consequenter me non eijcere dæmonia in Beelzebub. Sathanam appellat omne dæmonium, quod nobis aduersatur (id enim nomen Hebræum significat, vt asserit Hieron. in epist. ad Marcellam de egritatione Blefite, & in capit. 16. Matthæi; & ante ipsum Origen tract. 1. in Matth.) Regnum verò Sathanæ nihil aliud

est, quam potestas, quam acceperunt dæmonia nocendi hominibus. Ob quod vocatus est dæmon princeps huius mundi, *Ioann. 14.*

IOAN. 14

Hæc dicta sunt pro ostendenda efficacia illius argumentationis, quam exigit Christus Dominus ad probandum Iudæis se non eijcere dæmonia in virtute principis dæmoniorum. Cuius argumentationis vis enervatur, si asseramus vnum dæmonem alium pellere: imo & sæpe pepulisse ad magicas incantationes Magorum: eo quod vis eius fundatur in eo, quod vnus dæmon non pellit alium.

Abulensis super caput 12. Matth. *Abulen.* q. 56. longa quest. disputat: an vnus dæmon alium possit ab obsessis hominibus propulsare, & tandem q. 61. concludit, posse quidem: sed non efficere, ne dissipetur Regnum eius. Hæc solutio aduersatur his, quæ docuimus: qua relicta, alij dicunt posse quidem vnum dæmonem fortiozem alium imbecilliozem vi profigare: sed non facit. Cæterum per collusionem vnus alterum viderur eijcere, non inuitum, sed volentem: itaque quando vnus ad alterius imperium cedit: non tam expellitur, quam sponte egreditur. Cur enim inuitum expellet? an forte, quia vult liberare miserum obsessum nequaquam. Odunt enim diaboli homines oēs, & singulos supra modū. An quia dæmon superior odit inferiorē, & ideo eū persequitur, &

vult

Hieron.
Origen.

vult deturbare à domicilio, in quo habitat: odunt se ad inuicem demones: sed plus homines. An quia ipse solus vult torquere obsessum? minime, nam in hoc omnes demones cōspirarunt: vt amicabiliter mortales multis malis afficiant: & sine vllō impedimento multi eundem hominem torquent, vt inferius dicemus, & non obscure insinuauit Dominus Luc. 11. dicens: *Cum immundus spiritus exierit ab homine ambulat per loca arida, & in aquosa quarens requiem, & non inueniens ait: reuertar ad domum meam, vnde exiit: & inueniens eam scopis mundatam, & ornatam, vadit, & assumit secum septem spiritus nequiores se, & ingressi habitant ibi.*

Lucæ 11.

10.

Dices, esto voluntarium eiiciat, quomodo stabit Regnum diabolice? Resp. Quia non oritur illa egressio demonis ex discordia: quin potius ex magna concordia, & consensu, quo conuenere demones, vt vnanimis subiiciant, & perdant homines. Non displicet solutio. *Tertio resp.* Sicut non perit Regnum ex discordia, & simultate duorum, aut trium ciuium, nisi ferè omnes, aut præcipuè Regni proceres discordijs agitentur, sic neque demoniorum Regnum dissiparetur, ex hoc quod quandoque vnus, aut alter demonem imbecilliorum etiam inuitum seijceret. Dissiparetur autem valde, si demones discordijs marcescerent, & frequenter, & pluries alios inuitos à corporibus mortalium pellerent. Priorem eiectionem non negat Do-

minus posse fieri: & de facto fieri virtute, & efficacia demonum: posteriorem non negat posse fieri: negat autè fieri, quia sic Sathanæ Regnum euerteretur: dum demones fortiores irruerent in imbecilliores: & eos ab hominibus propulsarent.

Cum ergo Christus Dominus non semel, aut iterum demones ab obsessis eiecerit: non vnus, aut duos demones, sed legiones demoniorum, & omnes arreptitios illius regionis liberauerit, Matth. 4. & 8. Marci 1. & Luc. 6. (Vnde Chrysostr. super illud Matth. 8. *Eiecit spiritus verbo, & omnes malè habentes curabit, ait: Intende quantam multitudinem curatam transcurrunt Euangelistæ: non vnus, quodque curatum enarrantes: sed vno verbo pelagus inessabile miraculorum inducentes*) tantam demoniorum pulsionem, castraginè fieri à demonibus alterutrum pugnantibus, non est verosimile: quia eorum Regnum citò finiretur, & dissiparetur: ergo neque verosimile erat à Christo fieri in virtute Beelzebub, neque aliorum demoniorum.

Hæc expositio mihi magis arripet, sicut & placuit D. Athanasio in lib. *de corporali aduentu Christi*. Iuxta quam efficaciter procedit argumentatio Christi Domini contra calumnias Iudæorum, dicentium in Beelzebub principe demoniorum eijcere demonia. Nam Responsio quorundam valde displicet a sterentium, eam argumentationem Christi Domini non esse necessarium virgere, & ob id alias

argu-

Matth. 4. & 8.

Marc. 1. Luca 6.

Chrysostr.

17.

Athanasio

argumentationes subiungit : quasi insinuans priorem illam non esse efficacem. Displacent valde isti : quia certe si illa ratio non esset efficax : Christus sapientia Patris non eam adduceret : ne se obiiceret calumniandum Scribis, & Phariseis, qui vel in minimis obseruabant eum ; vt morderent.

DISPUTATIO IV.

De causa finali: id est de finibus, propter quos Christus reliquit Ecclesia sua potestatem fugandi dæmones.

Fines huius potestatis conferendæ multi sunt. *Primus* & Principalior: vt confirmaretur doctrina Christi: cum enim in ea continerentur quæ plurima, quæ captam rationis humanæ superant: ac proinde rationibus, & argumentis depromptis ex natura lumine solo non poterant persuaderi: necessarium fuit adhibere media omnino supernaturalia, quæ natura ipsa præstare non poterat: prodigia nempe, & signa, vt essent quasi testes veritatis mysteriorum pertinentium ad fidem Christi quibus confirmaretur doctrina tam ardua, qualis erat ea, quæ à Christo, & Apostolis eius prædicabatur: verbi gratia, Christi diuinitas. Verbi incarnatio, resurrectio mortuorum, remissio peccatorum, danda per Christum & alia eiusmodi: maximè, quia præfata doctrina prædicanda erat, non per sapientes, aut potentes sæculi, sed per pauperes piscatores, & idio-

tas: qui populis prædicabant non amare diuitias, non voluptates; sed aduersa carni, ac molesta; nempe paupertatem, diuitiarum neglectum, carnis macerationem. &c.

Igitur vt confirmaretur veritas doctrinæ Christi; potestas fugandi dæmones fidelibus concessa est. Ista namque frequentius vsus est Christus, & Apostoli eius, vt patet ex sacris literis: & hæc ratio non est obscure insinuata *Marc. viiim.* vbi mittens discipulos suos ad prædicandū Euangelium, denuo confirmans potestatem iam datam, prodigia faciendi, ac dæmones eijciendi, subindicans finem præfate potestatis, ait *Marcus: Illi autem profecti prædicauerunt vbiq̃, Domino cooperante, & sermonem confirmante sequentibus signis: & Paulus ad Hebræ. 2. de doctrina Christi ait: Quæcum initium accepisset narrandi per Dominum ab eis, qui audierunt (id est Apostolis) in nos confirmata est, contestante Deo signis, & portentis, inter quæ annumeratur dæmonum fugatio. Ecce finis huius potestatis pellendi dæmones fidei confirmatio est. Huic fini assimilatur, quando Christus hanc potestatem contulit alicuius ordinis, aut instituti regularibus professoribus ad approbandum modum regularem sibi placere: tunc enim præfata potestate, & multa alia miracula patranda imbuit Dominus professores eorum ordinum. Et sic in analibus Dominicanorum legitur in principio foundationis sui instituti ferè omnes illius ordinis sodales po-*

Marc. vii

Paul. Hebræ. 2.

C

testa-